

Prohlášení Iniciativy Za svobodné vysoké školy

Akademické svobody a samosprávu vysokých škol studenti spolu s pedagogy vydobyli před dvěma desetiletími jako díl na obnovených svobodách celé společnosti. Za svobodné považujeme vysoké školy tehdy, rozhoduje-li akademická obec s patřičným zastoupením studentů, vyučujících i vědeckých pracovníků o všech důležitých otázkách školy demokraticky a nezávisle na politických a ekonomických tlacích zvenku. Současná vláda prosazovanými změnami vysokoškolských zákonů tyto svobody zásadně ohrožuje.

Nehájíme status quo veřejných vysokých škol – známe jako akademická obec jejich stav lépe, než jakýkoli státní úředník či politik, který změny chystá. Není však alarmující, že k oběma věcným záměrům zákonů zaujaly Rada vysokých škol, Česká konference rektorů a drtivá většina akademických senátů odmítavá stanoviska? Proto nejenže oba oktrojované záměry odmítáme, ale rovnou zdůrazňujeme: problém návrhů nevězí v detailech a formulacích, které by snad lépe podal či vysvětlil chytřejší ministr. Ne. Odmítáme ideový základ vysokoškolských reforem, jejich cíle i způsob prosazování.

Vírou ministerských reformátorů je přesvědčení, že tržní princip a manažerské řízení jsou nadřazeny ostatním organizačním principům společenských institucí. Odtud je už jen krok ke zkratkovitému pojmání vzdělání jako zboží, které si snad studenti ochmatají, poválí a koupí nebo nechají být a které pak prodají v podobě své kvalifikace na trhu práce.

Smysl a poslání vysokých škol vidíme ale v něčem jiném. Spočívají v poznávání světa, pro některé i v jeho proměně, a v předávání poznaného ostatním. Učitel i žák tu nejsou hlavně jeden kvůli druhému nebo kvůli sobě samým, oba jsou tu pro vědu, obecnou i konkrétní. Vysoké školy mají zároveň nezastupitelnou vzdělávací úlohu a vychovávají k síle nepodílet se na dopředu vytvořeném obrazu světa, tj. k samostatnému kritickému myšlení. V tom jsou výjimečné. Prospěch z této výjimky neschovávají pro sebe: v podobě veřejného statku slouží celé společnosti. A demokratické společnosti mají podle našeho přesvědčení bez dalších poplatků umožnit vzdělání každému v závislosti na jeho schopnostech.

Základním předpokladem pro existenci svobodných vysokých škol je jejich samosprávnost. V čem spočívá? Svobodně si volí a odvolávají své vedení, stanovují, jak budou užity společností přidělené prostředky a určují, čemu se budou věnovat.

Vládou navrhované změny mají tyto svobody zkrátit. Jak? Omezením volitelnosti vedení vysokých škol akademickou obcí, přenastavením pravomocí a nahrazením části voleb jmenováními shora. Omezením pravomoci nakládat se svěřenými prostředky podle vlastního rozhodnutí a vpuštěním soukromých finančních a obchodních zájmů do vysokoškolského hospodaření. Omezením svobodného bádání a navázáním výuky a výzkumu na aktuální potřeby soukromého sektoru. I vysoké školy se mají podříditi neviditelné ruce trhu: badatelé mají pracovat na objednávku, vyučující mají přednášet, co právě poptává pracovní trh, absolventi se mají stát fachidioty, produkty s dobře osvojenými dovednostmi pro něčí soukromý zájem. Vysoké školy mají být *znevlněny*.

Vyzýváme proto nejen akademickou obec, ale i širokou veřejnost, aby nám pomohly znevolnění vysokých škol zabránit! Připojte se k protestům! Nebojujeme o své výhody, bráníme svobodu poznání a jeho uplatnění, a tím svobodu společnosti jako takové!